

PROTOKOL O HODNOCENÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE posudek oponenta

Práci předložil student: Mária Vajda

Název práce: Proměna struktury rodiny na základě rozvodu

Oponoval: Mgr. Lukáš Dirga

1. **CÍL PRÁCE:** Autor se ve své práci zabývá zajímavým a pro sociologii relevantním tématem vlivu rozvodu na (znovu)ustavování struktury rodiny. „Cílem této práce je zejména popsat a analyzovat proměnu struktury rodiny na základě rozvodu“ (str. 1). Cíl práce se podařilo autorovi naplnit pouze částečně.

2. **OBSAHOVÉ ZPRACOVÁNÍ:** Pozitivně hodnotím zejména snahu autora o realizaci vlastního výzkumu a také fakt, že zejména v teoretické části podkládá své argumenty statistickými údaji o rozvodovosti. Pozitivně hodnotím také přílohu struktury otázek rozhovorů do přílohy práce. K obsahovému zpracování práce mám však několik komentářů.

V teoretické části autor uvádí, že jedním z klíčových (zahraničních) konceptů, se kterými pracuje, je teorie individualizace Ulricha Becka (str. 2). Tato volba je jistě relevantní, ale nepodložená. Autor nevysvětluje, proč si vybírá teorii Ulricha Becka a v čem je pro jeho práci přínosná. Má největší výtka, ve vztahu k teoretické části práce, směřuje k výběru textů, respektive textu, od Ulricha Becka, se kterým autor pracuje. Je mi záhadou, proč autor pracuje pouze s jedním textem Ulricha Becka (Rizikovou společností), který je navíc jedním z jeho nejstarších textů. Ulrich Beck se procesu individualizace dále věnoval i ve svých novějších textech (problematice individualizace věnoval samostatnou knihu) a problematice rodinných/partnerských vztahů věnoval mimo jiné knihu, kterou napsal se svou manželkou. Domnívám se, že volba pouze jednoho textu, navíc velmi starého, nebyla šťastná. Autor tak nedokázal interpretovat myšlenky Ulricha Becka zcela přesně. Selektivně si od něj vybírá pouze teze o konfliktu mezi pohlavími, ale vztah mezi procesem individualizace, či rozvodem a změnou rodinných vztahů z perspektivy teorie Ulricha Becka téměř vůbec nepopisuje. Beckův pohled na partnerské/rodinné vztahy není tak negativní, jak jej autor v práci představuje. Beck detekuje i celou řadu pozitiv (např. role dítěte v rodinných/partnerských vztazích, přetrvávající význam manželství pro společnost apod.).

Autor v podstatě jen přeřkává několik Beckových tezí, ale nijak se jim do hloubky nevěnuje. Pokud tedy měly být myšlenky Ulricha Becka jedním z hlavních teoretických ukotvení, tak mi přijde jejich popis na přibližně dvou stranách (a na základě jedné z jeho knih) jako nedostačující (str. 8-9, 15). Ulrich Beck se navíc ve svých textech věnuje i problematice rozvodu, což autor ve své práci nereflektuje. Vztah mezi procesem individualizace, rozvodem a rodinnými vztahy tak popisuje autor velmi zjednodušeně.

Při popisu metodologie svého výzkumu poté autor uvádí, že realizoval čtyři polostrukturované rozhovory, přestože chtěl původně provést dvojnásobek rozhovorů (str. 19). Takový počet rozhovorů považuji za nízký i s ohledem na fakt, že s rozvodem má zkušenost velké množství jedinců, jak ostatně autor sám v teoretické části opakovaně uvádí. Populace rozvedených jedinců tak není nijak malá a dostupnost případných respondentů také nabízí možnosti k tomu provést více než čtyři rozhovory. Autor navíc neuvádí, jak dlouho jednotlivé rozhovory trvaly.

Vzorek, se kterým autor pracuje, je tak velmi omezený. Autor tuto omezenost však v práci nereflektuje. Pro kontaktování respondentů využil autor metodu „sněhové koule“. Nevysvětluje však,

proč zvolil právě tuto metodu. Tato metoda se využívá zejména v případě, kdy je populace respondentů obtížně zastizitelná, což v případě jedinců se zkušeností s rozvodem tvrdit nelze.

Autor také uvádí, že rozhovory doplnil terénními poznámkami (str. 19). Není mi však zcela jasné, co tím autor míní, nejspíše tím míní poznámky, které si dělal během rozhovorů (str. 21). Z uvedeného popisu mi ale není jasné, co si v těchto poznámkách autor zaznamenával („řeč těla“, intonaci hlasu?). Autor navíc s těmito poznámkami při interpretaci dat nepracuje.

Při popisu analýzy dat autor uvádí, že provedl tematickou analýzu. Tento popis však není příliš detailní a čtenář tak vlastně vůbec netuší, jak autor data analyzoval. Použil například software na zpracování kvalitativních dat? Jakým způsobem analyzoval výše uvedené terénní poznámky?

Autorovým cílem bylo analyzovat proměnu struktury rodiny po rozvodu manželů. Autor však pracuje pouze s perspektivou partnerů/manželů. Zcela však opomíjí perspektivu dětí. K problematice pojetí rodiny z perspektivy dětí se v analytické části autor nevěnuje.

Při interpretaci dat autor uvádí vhodné úryvky z rozhovorů, nijak je však nepropojuje s teoretickým rámcem své práce a v komentářích (doprovodném textu) víceméně opakuje, co zaznělo v rozhovorech. K propojení interpretace dat s teoretickým rámcem práce směřuje má hlavní metodologická výtka. V práci postrádám provázání s teoretickým rámcem (pokus na straně 37 považuji za nedostatečný) a zcela mi v práci chybí propojení s teorií Ulricha Becka, kterou si sám autor stanovil jako jedno z klíčových teoretických východisek.

V úryvcích rozhovorů s respondenty byl opakovaně zdůrazňován klíčový význam dítěte v rámci rodinných vztahů (i po rozvodu). Zde se přímo nabízí možnost vztáhnout tato zjištění k Beckovým úvahám o roli a významu dítěte v partnerských vztazích, to však autor nedělá.

3. FORMÁLNÍ ÚPRAVA: Po formální stránce odpovídá předložená práce, až na pár drobných nedostatků, požadavkům kladeným na bakalářské práce. Na několika místech například používá autor špatně čárky v souvětích (str. 1, 7, 17, 21), místy se objevují nelogické věty typu „aby pár byl schopen manželský život“ (str. 6), či překlepy, např. za vhodného respondenta místo za vhodné respondenty (str. 19).

4. STRUČNÝ KOMENTÁŘ HODNOTITELE: Autor si pro svou bakalářskou práci zvolil sociologicky relevantní téma, které se pokusil zpracovat pomocí vlastního výzkumu, což je potřeba hodnotit pozitivně. Předložená práce však trpí řadou výše uvedených nedostatků a na některých místech působí zanedbaným dojmem.

5. OTÁZKY A PŘIPOMÍNKY DOPORUČENÉ K BLIŽŠÍMU VYSVĚTLENÍ PŘI OBHAJOBĚ

1) Mohl by autor vysvětlit tvrzení, že stát utváří rodinou identitu? (str. 4) Z jakého pojetí identity autor vychází a jakým způsobem může v tomto pojetí stát identitu rodiny utvářet?

2) Mohl by autor přiblížit některá další díla, ve kterých se Ulrich Beck (sám, nebo ve spolupráci se svou manželkou) zabývá procesem individualizace a tématem rodiny a partnerských vztahů?

3) Mohl by autor interpretovat svá data z perspektivy teorie Ulricha Becka? (propojení vlastních dat autora s Beckovou teorií totiž v práci chybí)

6. NAVRHOVANÁ ZNÁMKA:

Předkládanou práci **doporučuji** k obhajobě a navrhuji hodnocení **dobře**.

Datum: 19. 5. 2017

Podpis: